

היערכות לקראת סוף שנת המס 2004

איסוף מסמכים ונתונים והשלמת רישומים

- יש לעדכן רישומים בספרים, ויש להתאימם עם גורמי חוץ - כלומר: יש לאסוף אישורי יתרות מלקוחות, מספקים, מבנקים וכו'.
- יש להכין רשימות מלאי לסוף השנה. רשימות אלו הן חלק בלתי נפרד ממערכת החשבונות, ויש לשומרן בהתאם.
- יש לאסוף מלקוחות אישורים שנתיים, או זמניים, על מס, שנוכה במקור במהלך שנת המס (טופס 857); טופס 867 - על ריבית והפרשי הצמדה ששולמו.
- יש להכין רשימת שיקים דחויים, ורשימת חייבים וזכאים לעסק.
- יש להכין רשימת רכבים, ששימשו בעסק, עד לסוף השנה; וכן, יש להכין קריאת מונה הקילומטרים ברכבים ב-31.12.2004.
- יש לדאוג לאישורים ועל תשלום לקופות גמל ולביטוח חיים, להשקעות בסרטים, בחיפוש נפט, במחקר ובפיתוח, לאלה המגישים דוח על הכנסותיהם.

הספירה וההערכה של המלאי

יש לספור את המלאי שבעסק ביום 31.12.2004, וביום 1.1.2005. עם זאת, אפשר לערוך, ללא אישור, את הספירה בתוך 10 ימים לפני 31.12.2004, או אחרי תאריך זה, ולבצע את ההתאמות הדרושות, כדי להגיע למצב המלאי בתאריך הקובע. אפשר אף לערוך את הספירה בתוך 30 יום לפני 31.12.2004 או אחרי כן, בהודעה בכתב, ומראש, לפקיד השומה, ולערוך את ההתאמות. רשימות המלאי יכללו את כל הסחורות, המצויות בבעלות העסק או ברשותו. סחורות, המצויות במקום, והשייכות לאחר, יירשמו בנפרד. כן, יש לערוך רשימה לסחורות, השייכות לעסק והמצויות בידי אחרים.

ספירת המלאי צריכה לכלול את כל הטובין השייכים לעסק (לרבות טובין, שנמכרו אך טרם נשלחו ללקוח ולא הוצאה חשבונית בגינם). יש לרשום גם אותם בנפרד ובציון שם הבעלים. מובן, שטובין השייכים לאחרים לא יכללו בחישוב שווי המלאי.

גיליונות הספירה יהיו ממוספרים מראש במספר עוקב. חובה לרשום עליהם את תאריך ספירת המלאי ואת שמות הסופרים שיחתמו על כל גיליון. ברשימות יצוין מקום איחסון הטובין (אם ישנם מקומות אחדים כאלה) ופרטים המספיקים לזיהויים. יירשמו הכמות ויחידת המדידה. אין צורך לרשום מיד מחיר או שווי. חישוב השווי יעשה כעבור זמן. טובין פגומים או מיושנים יירשמו בציון מצבם.

ניתוח כלכלי נכון של העסק יכול להועיל רבות בתכנון מס. אחד הנושאים הוא המלאי. סביב הערכת מלאי קם ונופל הרווח לצורכי מס. לשם כך, יש להוכיח קיום "מלאי מת" או "מלאי גוסס". אפשר לעשות זאת על ידי מכירות סוף שנה. אפשר להקטין את ההכנסה החייבת של שנה זו, אם יימכרו בפועל פריטים שמחירם ירד וימומש ההפסד. אומנם, ניתן להעריך פריטים אלה במחיר המימוש המשוער, אם הם יוותרו במלאי, אך קל יותר יהיה להוכיח הפסדים שמומשו בפועל. וכך, אפשר להוכיח, שהמלאי נמכר בערך נמוך או לא נמכר כלל, ולכן אין לו כל ערך. מוטב לא להשאיר "מלאי מת"; שכן, עצם קיומו פותח פתח לדיונים על אמיתותו.

מומלץ לרכוש מלאי חדש במחירים נמוכים. ערך המלאי ייקבע על פי מחירו בשוק, וחשבונית המעידה על ערך נמוך תעיד, כי זהו ערכו בשוק. אם צריך לתת הנחה ללקוח, מוטב להוציא תעודת זיכוי להנחה לפני תום השנה, כדי לנכותה מרווחי השנה. יש מקרים של התחייבויות ללקוחות בגין אחריות לתיקונים, לטיב המוצר, ללקויי בנייה וכיוצא בזה. במקרים אלו ניתן להעריך את ההוצאה על סמך מקרים שהיו בעבר, או מקרים שקורים במרוצת השנה הבאה, או שיטות סטטיסטיות להערכה, ולרשום את הסכום המחושב כהוצאה בשנה הנוכחית.

ניכוי בשל דמי ביטוח לאומי

מועד הפירעון האחרון של תשלום דמי ביטוח לאומי לעצמאיים הוא עד 15 לינואר 2005. למרות זאת, רצוי ומומלץ להקדים לשלם, עוד בשנת 2004, את הסכומים, אשר חובה לשלם, ולקבל אישור על כך. ללא האישור, לא יוכרו התשלומים בידי פקיד השומה. לפי פקודת מס הכנסה, 52% מדמי הביטוח הלאומי שמשלם עצמאי על הכנסתו - מותרים בניכוי מהכנסתו החייבת במס. מומלץ להסדיר את תשלום חובות דמי הביטוח הלאומי בהקדם האפשרי, ולא לחכות עד היום האחרון של שנת המס. כאשר שני בני-הזוג משלמים, בנפרד, דמי ביטוח לאומי, או הם מבוטחים בנפרד, יינתן הניכוי בעד כל אחד מהם לחוד (!).

זיכוי לתרומות

הזיכוי לתרומות, שנתרמו למוסדות ציבוריים מאושרים, יינתן, אם סכום התרומות עלה על 370 ש"ח בשנת 2004. ומסכום כולל של תרומות, שאינו עולה על 30% מההכנסה החייבת, או שאינו עולה על סכום מרבי בסך 2,131,000 ש"ח בשנת 2004, לפי הנמוך שביניהם. הזיכוי בשל התרומות, והניכוי בשל השתתפות במימון מחקר ופיתוח, לא יעלה על 50% מההכנסה החייבת, לפני הניכוי, בשל השתתפות במחקר ובפיתוח.

דיווח בשיטת מזומן

המנהל את חשבונותיו על בסיס מזומן, יש לשלם עד 31 לדצמבר 2004 את התשלומים על מנת שההוצאה תוכר בשנת 2004.

קופות גמל לפיצויים

לפני תשלום לקופת פיצויים - יש לבדוק: אם אפשר לנכות את התשלום מההכנסה החייבת במס; ואם תשואות קרן הפיצויים מצדיקות הפקדה לקופה זו. את סך ההתחייבויות לתשלום פיצויים, תגמולים ודמי חופשה, כולל לבעלי שליטה בחברה, מוטב להפקיד בקופה לפיצויים עד גובה התקרות המותרות לפני תום שנת המס. פיצויים ותגמולים, שלא ישולמו בשנה זו, לא יותרו לניכוי בשנת המס הזו. מי שלא מדווח בשיטה המצטברת, יכול לנכות כהוצאה תשלומים סדירים לקופת גמל בקשר לפיצויים, לתגמולים ולקצבה בעבור חודש דצמבר 2004, בתנאי שהם יפרעו עד סוף חודש ינואר 2005. יש לערוך את חישוב הסכומים הדרושים לכיסוי התחייבות לפיצויי פרישה של העובדים. הסכומים יותרו לניכוי רק אם הופקדו, עד תום שנת המס ובהתאם לכללים, בקופה לפיצויים מאושרת. תשלום פער שוטף (הפרש בין ההתחייבות לבין שווי הקרן) בקופת גמל לפיצויים אפשרי עד 31.12.2004 באישור נציב מס הכנסה.

טבלאות לחיסכון במס למפקידים בקופות גמל וקרנות השתלמות בשנת המס 2004

החיסכון המירבי לעובד עצמאי בהפקדות לקופות גמל בשנת 2004

החיסכון המרבי (מחושב לפי מס שולי 49%)		שיעור הזיכוי / סכום הניכוי	סכום הניכוי המרבי	הכנסה מזכה = 118,800
פנסיה מקיפה	קופות גמל ביטוחי חיים			
	1,485	25%	5,940	זיכוי 5% מהכנסה מזכה קופות גמל / ביטוח חיים
2,079		35%	5,940	זיכוי 5% מהכנסה מזכה פנסיה מקיפה
4,075	4,075	8,316 ניכוי במס	8,316	ניכוי 7% מהכנסה מזכה * מי שביום 1.1.04 או לפני כן, מלאו לו 50: ניכוי 10.5% במקום 7% (מרבי 8316)
6,403	6,403	13,068 ניכוי במס	13,068	אם התשלומים בעד קצבה בלבד, ועלו על 12% מהכנסה מזכה - ניכוי נוסף עד 4% מההכנסה (ניכוי מרבי 11% מהכנסה מזכה) * מי שביום 1.1.04 או לפני כן, מלאו לו 50: ניכוי נוסף עד 6% במקום 4% (ניכוי מרבי 16.5% במקום 11% עד 13,068 ש"ח).
6,154	5,560	-----	14,256	הפקדה מרבית (שילוב של זיכוי + ניכוי)
8,482	-----	-----	19,008	הפקדה מרבית (שילוב של זיכוי + ניכוי) אם התשלומים לקצבה מקיפה בלבד
-----	7,888	-----	19,008	הפקדה מרבית (שילוב של זיכוי + ניכוי) אם התשלומים לקצבה בלבד

החיסכון המרבי לעובד שכיר בהפקדות לקופת גמל לשנת 2004

החיסכון המרבי (מחושב לפי מס שולי 49%)			שיעור הזיכוי / סכום הזיכוי	סכום הניכוי המרבי	הכנסה מזכה = 118,800
פנסיה מקיפה גירעונית	פנסיה מקיפה	קופות גמל ביטוחיים			
		1,485	25%	5,940	זיכוי 5% מהכנסה מזכה קופות גמל / ביטוח חיים
	2,079		35%	5,940	זיכוי 5% מהכנסה מזכה פנסיה מקיפה
2911			35%	8,316	זיכוי 7% מהכנסה מזכה פנסיה מקיפה גירעונית
2,911	2,911	2,911	5,940 ניכוי במס	5,940	ניכוי 5% מהכנסה מזכה * מי שביום-1.04 או לפני כן מלאו לו 50: ניכוי 7.5% במקום 5% (ניכוי מרבי-5940 ש"ח)
5,822	4,990	4,396	-----	14,256	הפקדה מרבית (שילוב של זיכוי + ניכוי)

הפקדות הנדרשות לקרן השתלמות בעבור "שכיר" ו"שכיר בעל שליטה" לניצול הטבת המס במלואה, בשנת המס 2004

שכיר בעל שליטה	שכיר שאינו בעל שליטה	שנת המס 2004	
		4.5%	7.5%
8,456	14,094	תקרה בש"ח	
1.5%	2.5%	שיעור מהמשכורת הקובעת	הפקדת השכיר
2,819	4,698	תקרה בש"ח	
6%	10%	שיעור מהמשכורת הקובעת	סך ההפקדה הנדרשת לניצול ההוצאה במלואה
11,275	18,792	תקרה בש"ח	

ההכנסה הקובעת לקרן השתלמות לעצמאיים ושיעורי הניכוי ממנה

שנת המס	הכנסה קובעת	תקרה		לא מוכר		מוכר	
		אחוז מההכנסה	סכום	אחוז	סכום	אחוז	סכום
2004	211,000	7.0	14,770	2.5	5,275	4.5	9,495
2003	215,000	7.0	15,050	2.5	5,375	4.5	9,675
2002	202,000	7.0	14,140	2.5	5,050	4.5	9,090

הכנה להצהרת הון

לקראת סוף שנת המס נהגת נציבות מס הכנסה לדרוש מאת הנישומים הצהרות הון, כדי לבדוק את סבירות הדוחות שהוגשו. וזה תהליך בדיקת הסבירות האמורה: (א) ההון בראשית התקופה; (ב) מוסיפים לו רווחים חייבים מס ורווחים פטורים ממס; (ג) גורעים [מ"א" + "ב"] את המסים ואת הצריכה (הוצאות מחיה). והתוצאה המתקבלת היא: ההון לסוף התקופה. הנתונים לחישוב זה, פרט לצריכה, נלקחים מהדוחות השנתיים על ההכנסות.

מוטב להכין את הנתונים ואת המסמכים לסוף השנה, כדי שאם תידרש הצהרת הון, יהיה קל להכינה. רצוי להתרכז במסגרת הדוחות השנתיים גם בהכנסות פטורות ממס. מידע על הכנסות כאלה נדרש בדוח השנתי, אף כי אינו רלוונטי לקביעת ההכנסה בשנת המס המדווחת. למידע זה חשיבות רבה במסגרת השוואת הצהרות הון; ולכן, כדאי לכלול פרטים אלה במסגרת הדוח השנתי.

חלוקת רווחי חברה פרטית או פירוקה

עקב המצב השורר במשק, כדאי לחלק רווחים שנוצרו בחברה עד 31.12.2004 כדי שאם העסקים בשנה הבאה לא יהיו טובים, הרווח שהצטבר עד 31.13.2004 יישאר בידי בעלי המניות. אפשר עד 31 בדצמבר לחלק דיווידנד החייב בשיעור מס של 25% וסה"כ מס הכנסה שישולם על הרווח יסתכם ב-51.25% (בתוספת ביטוח לאומי, אם יחול על מקבל הדיווידנד). אם חסרים מזומנים לתשלום הדיווידנד, יש אפשרות ללוות את הסכום הדרוש לחלוקת הדיווידנד, והוצאת הריבית תנוכה לצורכי מס הכנסה, או שמקבל הדיווידנד ילווה את הסכום שיקבל לחברה ויקבל ממנה ריבית בשיעור עליית המדד, שתהיה פטורה ממס בידוי, ושתנוכה מרווחי החברה לצורך חישוב הרווח שלה לצורכי חישוב מס הכנסה.

יש גם אפשרות לפרק את החברה ולשלם מס בשיעור 10% על רווחי חברה שנצברו עד ליום 1 בינואר 2003 ולהעביר את היתרה לבעלי מניותיה לפי סעיף 94ב לפקודה. החל מינואר 2003 שיעור המס יהיה: 10% על הרווח שהצטבר עד דצמבר 2002; ו-25% על חלק הרווח שייצטבר מינואר 2003.

ממה ראוי להימנע !?

- ראוי להימנע - מכל פעולה בלתי חוקית, או מפעולה שכל מטרתה הפחתת מס.
- ראוי להימנע - מהוצאות מיותרות.
- ראוי להימנע - מביצוע הוצאות נוספות, שימומנו במימון בנקאי. יש לבדוק, אם החיסכון שבהקדמת הוצאת ההוצאות גבוה מעלות המימון.

בברכה ובתודה מראש
גדעון חקק-יועץ מס